

Poznawalność Pewnych Własności Języków w Kontekście Algorytmicznej Wyuczalności

Dariusz Kalociński

Instytut Filozofii, Uniwersytet Warszawski

Abstract

Przyjmujemy, że ludzki umysł potrafi wykonywać oczywiste elementarne kroki obliczeniowe, podobnie jak maszyny Turinga. Zakładając, że umysł nie przejawia nierekurencyjnych zachowań, uzasadniamy tezę, według której poznawalność jest utożsamiona z algorytmiczną wyuczalnością. Powiemy, że funkcja (częściowa) f jest algorytmicznie wyuczalna, jeśli istnieje algorytm g , który dla dowolnego wejścia x generuje ciąg hipotez $g_0(x), g_1(x), \dots, g_n(x), \dots$ o granicy równej $f(x)$, o ile f jest określona dla argumentu x , w przeciwnym zaś razie ciąg ten jest rozbieżny. Pojęcie wyuczalności można też zdefiniować dla zbiorów. Intuicyjny sens przyjętego pojęcia poznawalności jest następujący: umysł na drodze poznania posługuje się techniką prób i błędów. Hipoteza, która na danym etapie wydaje się uzasadniona, może okazać się błędna w obliczu nowych informacji. Poznanie oznacza, że umysł kiedyś odgadnie właściwą hipotezę i będzie się jej trzymał w przyszłości.

Wybieramy przykładową własność języków z lematu o pompowaniu dla języków regularnych. Niech $R(e, c)$ oznacza, że c jest stałą pompowania dla języka W_e . Korzystając z faktu, że funkcja jest wyuczalna dokładnie wtedy, gdy jej grafik jest Σ_2^0 , wykazujemy, że funkcja przyporządkowująca językowi W_e najmniejsze c takie, że $R(e, c)$, nie jest poznawalna. Funkcja ta jest jednak poznawalna z wyrocznią $0'$ i - co widać z dowodu - poznawalna, pod warunkiem że umysł ma dostęp do procedury decyzyjnej języka wejściowego. Korzystając z faktu, że relacje wyuczalne są dokładnie Δ_2^0 , pokazujemy, że relacja $R(e, c)$ też nie jest poznawalna, ponieważ jest Π_2^0 -zupełna.

References

- [1] Cutland, N.: *Computability, An Introduction to Recursive Function Theory*. Cambridge University Press (1980)
- [2] Gold, E.M. *Limiting Recursion*. J. Symb. Log. 30, 28–48 (1965)
- [3] Hopcroft, J.E., Ullman, J.D.: *Introduction to Automata Theory, Languages and Computation*. Addison-Wesley (1979)
- [4] Putnam, H.: *Trial and Error Predicates and the Solution to a Problem of Mostowski*. J. Symb. Log. 30, 49–57 (1965)
- [5] Shoenfield, J.R.: *Recursion theory*. Lecture Notes in Logic, vol.1, Springer-Verlag, Berlin (1993)